

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any III

Barcelona 15 de Janer de 1882

Núm. 55

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 1 y 15 de cada mes'	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos fort
Paissos de l' Unió Postal	80 »	44 »	24 »	»		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 » »	3 50 » »
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los altres paissos, los preus d' España y ademés lo franqueig		

SUMARI

TEXT — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. — NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. — IMPORTANCIA DE LAS ASSOCIACIONS que tenen per objecte lo foment de la instrucció científica moral ó literaria, per Vicens Piera y Tosselli. — A LA VERGE DE MONTSERRAT en la festa de sa coronació, per Consol Valls y Riera. — LO MES DE JANER, per J. Lluís Pellicer. — SOSPIRS (poesia), per Joseph Camp-Sangles. — LAS SUPERSTICIONS, per Conrat Roure. — D. FRANCISCO DOMINGO, per Francisco X. Tobella. — A *** (poesia), per R. E. B. — ULTIMAS OBRAS D' ENRICH SERRA, per A. Masviera. — LO COIXÍ. Traducció de Narcís Oller y Moragas. — CARTAS DE LA HABANA, per Gabriel Costa y Nogueras. — BELLAS ARTS; per F. Barado. — NOVAS. — ANUNCIS.

GRABATS — D. FRANCISCO DOMINGO. — LO MES DE JANER. Composició de Pellicer. — LA PUBILLA CATALANA. Composició de Talaró. — ULTIMS MOMENTS D' UN SENTENCIAT A MORT. — L' ÀNGEL DEL PANTEÓ DE AYALA. — ALA DEL CAPITOL en los claustres de la catedral de Barcelona.

CRÓNICA GENERAL

Na no son tot flors y violas pels bolsistas; ja s' ha estrocat aquella font màgica d' abundancia que com per encant feu brotar, la grossa de projectes qu' en llargas vigilijs habia meditat lo senyor Camacho.

La confusió s' ha introduhit ja en las tendas dels traficants de milions, y com sempre succeheix en cassos semblants, los uns ab los altres s' atribueixen tota mena de responsabilitats

D. FRANCISCO DOMINGO Y GARRIGA

en la catàstrofe, pronunciantse fins a paraula traició que hi ha qui refereix a una societat d' especuladors ó més ben dit agiotistas que ab la més gran hàbitat sab introduhirse en los círcols bursàtils sorprenent ab las sevas artimanyas als esperits timorats. No pot donarse situació més violenta que la d' aquesta gent meticulosa que te necessitat de passar cada dia balans a la seva fortuna apurantlo fins a l' últim xavo, seguint nerviosament centim per centim las peripecias de la cotisació. Una hora transigixen ab una ganancia modesta, més endavant passen per la pau, després se resignan a una pèrdua regular y per últim acaban conformantse a salvar la part més petita d' una fortuna qu' habia sigut considerable. Ja 'ns guardarem be de comparar lo bolsista ab lo jugador de ruleta, pero es precis reconeixer que 'ls inconvenients y las dificultats qu' en sa profesio s' atravesan no 's diferencian en gran part dels que amargan la vida dels héroes de la timba.

Que l' actual conflicte va de serio, tothom ho reconeix; se tem que firmas de las més respectables

se declaren insolvents, y en aquesta classe de assumptos ja es de sobras sabut que la ruina dels uns porta indefectiblement al seu darrera la de molts altres, per lo qual se presenten que han de ser numerosas las victimas dels *colonials* y *catalunyas* y demés armas ofensivas qu' ab tot y sos terribles efectes no 's comprenen entre las prohibidas.

Lo viatge de la Cort á la capital del veí regne ha donat tela llarga als periodistas polítichs pera redactar extensos articles sobres l' acullida que de part del poble lusitá habian obtingut nostres monarcas; ja era de suposar lo criteri qu' en aquest assumpto defensarian los amichs y adversaris de nostra actual situació política, aixís es que la cosa no ha trascendit mes enllá.

Donada la índole de nostre periódich, sols nos hem de permetrer parlar á nostres lectors en lo referent al regi viatge, de la exposició artístich-arqueològica, inaugurada per los monarcas d' abdos regnes; d' aixó n' hem de parlar en serio, advertencia que creyem precisa ja que també nostres lectors s' han de enterar del gran rebombori promogut en Lisboa per los periodistas de Madrid.

L' assumpto no era per ménos; sacerdots d' aquesta sublime missió que s' anomena premsa, destinada á ilustrar la opinió pública en los més transcendents problemas qu' interessan á la societat, no debian ni podian prescindir d' assistir al ball del palau real, donat en obsequi dels monarcas espanyols. Las reglas d' etiqueta d' aquell país exigian per assistir l' us de la calsa curta.

Y aquí comença 'l conflicte; nostres periodistas, ó més ben dit los de Madrid, no estan tant d' aquestas prescripcions de l' etiqueta lusitana, en va suplicavan que se 'ls permetes l' assistència al ball, en trajo purament d' etiqueta, tal com se compren fora del palau real de Lisboa. Las gestions no foren afortunadas, y 'l mateix Valera, nostre ilustrat embaixador en aquella cort, fentse càrrech de la gravetat de la situació, tingué qu' acudir en auxili dels periodistas oferintlos alguna roba pera ferlos admisibles en las reals estancias.

Y aixís va lograntse que tres periodistas conseguissen presència aquella festa.

Y la dignitat de la premsa quedá en son lloch y la patria fou salvada.

L' exposició arqueològica organizada per lo rey D. Fernando, que tan decidida protecció ve dispensant á quant se relaciona ab lo cultiu de las bellas arts, fou realment una cosa notable.

Espanya hi ha concorregut, lo qual no vol dir que hi haje representat un gran paper. Una sala excessivament gran pera 'ls escassos objectes exposats ha sigut destinada á nostra patria; en cambi si l' exposició no es numerosa ha sigut disposada ab un mal gust ben poch recomenable; ab tot y aixó la atenció 's fixa en los preciosos tapissos de Goya, altres del comteduch d' Olivares, un báculo del anti-papa Luna, cerámica arabesca, armaris y secreters ab incrustacions de fustas raras, arcas del sigle XIV, espasas de valor históric y artístich, una collecció de plats arabes, rejolas de Valencia del sigle XVII, tradició mudejar; esmalts en coure d' Aragó, sigle XV; vasos peruans, y molts altres objectes d' un valor inapreciable artísticament parlant.

Las instalacions de Portugal son numerosas y molt ben combinadas; entre lo més notable que en ellas se contenen figura una magnífica creu d' or tret de las Indias, procedent del sultan de Zanzibar en 1506; la creu de Bragança,

adornada ab pedras de gran valor, algunas de ellas grabadas ab caracters árabes; las petxeras y hombreras que va usar Francisco I de Fransa; una copa ab assumptos del poema de Camoens titulat *L' isla d' Amors*; una collecció de rellotjes antichs, tapissos de la casa Medinaceli, ab relleus; una collecció de porcelana de Limoges fabricada en 1558; un anell de D. Joan de Portugal; una creu que posseí Felip III; miniatures y banos de las princesas de Bragança.

No es menos notable l' exposició dels objectes sagrats; en ella 's troban: Un fragment del collar de Santa Isabel del sigle XIV; triptichs del sigle XIV al XVII ab magníficas porcelanas y pinturas; un retaule de l' iglesia de Guimaraes, regalat per D. Joan I; gran número d' objectes artístichs de las catedrals d' Oporto, Guimaraes y Ebora, del regnat de D. Manel, época en que l' art portugués conseguí son major esplendor, entre ells un calzer d' Ebora, d' or massís, guarnit ab grossos brillants; cadiras antiquíssimas de chor, báculos, coronas y patenas, preciosos exemplars del art desde 'l sigle XII al XVIII.

Lo que es del Liceo per aquest any no hi ha que refiarsen; prou ha sortit un empresari, lo senyor Sancho, fent á la Junta de propietaris, proposicions qu' un gran número d' ells han trobat acceptables. Pero com tothom no ha sigut de la mateixa opinió, lo senyor Sancho s' ha vist obligat á no insistir més en sas gestions.

En cambi á Madrid fins se permeten estrenar óperas d' autors espanyols. *Mitridates*, drama líric en tres actes, lletra de D. Marian Capdepon, ab música del mestre D. Emili Serrano, acaba de posarse en lo Teatro Real d' aquella vila.

Lo llibre d' aquesta ópera está inspirat en la tragedia de Racine y fou escrit en versos castellans, essent traduht al italiá á fi de poderlo cantar la companyia del Real. Sobre 'l mateix assumpto y ab lo mateix nom compongué Mozart una ópera en 1770, valentse d' un libreto d' Apóstolo Zeno, ópera qu' en Milan va obtenir un gran éxit.

Los personatjes de l' ópera del mestre Serrano son los següents: *Monima*, promesa esposa de Mitridates, ja declarada reina, paper que desempenya la senyora Rescké; *Mitridates*, rey del Ponto, á càrrech del senyor Broggi; *Xifares* y *Farnaces*, fills de Mitridates, desempenyats per los senyors Aramburo y Vidal, y per últim *Arbates*, confident de Mitridates, que fa lo senyor Celestini.

L' acció passa de la següent manera: Derrotat Mitridates per Pompeyo, se escampa la nova de la mort d' aquell capdill, noticia que 'l mateix té empenyo en propagar á fi d' escapar dels romans y proseguir la lluyta. Al aixecarse 'l teló, en una platxa immediata á la ciutat, lo coro canta la derrota y la mort de Mitridates, que Xifares, son fill, jura vengar. Arbates anuncia á Xifares que son germá Farnaces busca la protecció dels romans y preten á Monima. Xifares confessa al confident del seu pare la passió que sent per Monima, y Arbates l' hi respon que aquesta no correspon á Farnaces. Muda 's la decoració y apareix lo palau real; las esclavas de Monima procuran consolar á la princesa recordantli qu' es lliure y Monima exalta la llibertat com lo millor dels bens. Entra Farnaces y declara 'l seu amor á Monima, la qual lo refusa donantli á compendre qu' estima á un altre, exasperant de tal modo la cólera del príncep. Entra Xifares, al qual Monima confessa sa passió de la manera més ingénua, per lo qual Xifares manifesta sa alegría. Encés de rabia Farnaces, y considerantse ja rey per la

mort de Mitridates, aménassa als dos amants. Entra Arbates portant la nova de que Mitridates no ha mort y desembarca en aquell moment; Xifares manifesta sa alegría per haber recobrat á son pare, desconsolantse després, puig veu perdut son amor. Farnaces y Monima expresan iguals sentiments.

Acte segon: Port de Nínfea. Mitridates compta al poble y als soldats reunits, la seva derrota y manifesta qu' ell mateix propagá la nova de la seva mort per son particular interés y 'l de la nació. Lo coro l' encoratja prometentli ajuda y 'l rey ordena á sos fills que 's preparen pera la lluyta. Quedan sols Mitridates y Arbates y aquest explica al rey com lo seu fill Farnaces sollicitá á la reina; Mitridates manifesta 'l seu enuig. Cambi d' escena; cambra del palau real. Xifares aconsella á Monima que 's case ab Mitridates pera cumplir son deber; ell l' hi promet allunyar-se per sempre, y Monima abatuda, 's resigna als desitjos del seu amant, lo qual se retira. Las esclavas anuncian á Monima qu' arriba son real promés y ella fa esforços pera amagar las llágrimas. Entren tots los personatjes en escena. Mitridates anuncia que va á contraure vinculs sagrats ab Monima en l' ara del Himeneu, cridant á prop seu á sos fills. Farnaces deixa entreveure sos mals propósitos exasperant á son pare; Monima apareix resignada pero afligida, y estallant lo furor del pare ordena la presó de son fill Farnaces; aquest procura decidir á son germá á rebelarse contra Mitridates al mateix temps que diu á aquest que Monima estima á Xifares. Lo monarca encés d' ira, condemna als seus fills á mort.

Acte tercer. Torre que serveix de presó á Xifares y Farnaces. Xifares se dol de la seva sort donant l' últim adeu al seu amor. Entra Farnaces y participa á son germá qu' está tramant una conspiració per destronar á Mitridates, en la que deu pendre part Xifares. Aquest, encara qu' indignat, fingeix accedir pera defensar millor á son pare. Entren los revoltosos aclamant á Farnaces y Xifares, y marxan tots contra Mitridates al que Xifares se proposa salvar. Mutació. Una cambra del palau. Mitridates se queixa de que també son fill Xifares conspira contra ell. Entra Monima, que procura convencer al rey de la ignocencia de Xifares, dientli que pera ofegar l' amor que desde petit sentia per ell, 's preparaba á fugir pera sempre; Mitridates sembla comoures á sac paraulas. Entra Arbates y anuncia que 'ls conjurats, manats pe 'ls dos prínceps, 's preparen á atacar lo palau. Mitridates allunya tot sentiment de benevolencia, dona en veu baixa una ordre de mort á un esclau y surt á combatre la revolta. Monima tem per la vida de Xifares y 'ls esclaus l' hi presentan la copa ab lo veneno que 'l seu amant ha de beure per ordre de Mitridates. L' acosta als seus llabis quan arriba Arbates y la deté. Arbates fa saber á Monima que Mitridates, mortalment ferit en la batalla, reconcix l' ignocencia de Xifares, qu' ha vensut als traïdors y que perdona á son fill. Entren Mitridates, Xifares y soldats. Lo rey al morir uneix á Xifares y Monima, deixant á son fill per llegat son etern odi pera Roma.

RAMÓN E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

D. FRANCISCO DOMINGO Y GARRIGA
Veges l' article suscrit per don Francisco X. Tobella.

LO MES DE JANER
COMPOSICIÓ DE D. J. LL. PELLICER

En altre lloch d' aquest número podran veurers l' article remés per don Joseph Lluís Pellicer, explicatori de la preciosa composició que va en la página 24 de aquest número, y al qual remetem á nostres lectors.

LA PUBILLA CATALANA

Mes que avuy dia, era dominant á Catalunya á principis del present sigle, la tendència á l'augment y conservació dels patrimonis, especialment los territorials; essent llavors l'hereu ó la pubilla, una entitat de gran importancia, viva continuació de la personalitat y tradicions de cada familia.

Aixó es lo que ha tingut present lo distingit pintor don Pelegrí Talarn en la composició del bonich dibuix que reproduhim, puix en efecte, ha presentat lo tipo de la esmentada pubilla en las circunstancias de son major esplendor y ufania. Ella, codiciada per tots los hereus de sa vila com futura posesora de grans massias, y al mateix temps admirada per sa hermosura y bon port; es coneixedora de sa posició, no la preocupa son esdevenir puix te reservada sa elecció, la que farà prest á son gust y al de sos pares; y entretant amiga del treball, mentres se disposa pera las festas de sa vila, ha pres lo fús una estona, després d'engalanarse ab sas millors robas que ha tret de l'antiga caixa de noguera que fou lo regalo de nuviatge de sa mare.

Faldillas de moarè davantal de musselina ample ab arrugats, falbalá y folgada botxaca; gipó de duranta de seda ab faldetas y encordonat per devant, mitja fulla de punt ab flocadura ó sarrell de seda, sabatas escotadas ab sibelletas y llas; y los cabells molt abundosos recollits per lo ret de sigarros de seda negra, ab la cinta passada del mateix color que 's clou sobre lo front formant un bonich llasset.

Tal era lo trajo de nostres més acomodadas pagesas, que s'emirallaban en las capritxosas cornucopias, com la que 's veu penjada sobre l'arca, en los primers anys de nostre sigle, y ab ell se presentaban rumbosas en los aplechs y festas majors de sas encontradas: fins que guiadas per un cego instinct de imitació, volgueren vestir com las damas de la ciutat las que cada dia més y més veijeren ab la major facilitat de comunicacions. Lo cambi s'ha fet casi per complet, mes tenim per molt dubtós, que aquellas fesomias en general plenas, enmorenidas, si bé de franch perfil y de brillants colors, com ve á donarne idea nostre grabat, hagen guanyat molt ó gens, arreconant aquells vistosos trajos de tall especial, de variats y vius colors, y al mateix temps aptes pera combinar-se de mil maneres segons los tipos particulars á que s'adaptaban.

Avans de concloure no podem menos d'elogiar l'acert ab que don Pelegrí Talarn ha posat de relleu totes aquestas circunstancias, donant una proba més de que en totes sas composicions se proposa un fi sério é instructiu, despreciant aquells asuntos trivials que no tenen altre objecte que distreure al espectador, sens ferli naixer una sola idea ni presentarli cap ensenyansa aprofitable. Molt al contrari son llapis s'exercita en aquells assumptos instructius ó moralisadors que son lo gran camp de l'art pictòrich y per medi d'un pacient estudi dels detalls, logra donar á la composició aquell segell particular de bellesa y de veritat que es lo que captiva en sa present obra *La Pubilla Catalana*.

ULTIMS MOMENTS

D'UN SENTENCIAT Á MORT

Lo grandió quadro que reproduhim representa una d'aquellas terribles escenas que 's presencian algunas vegadas en las pressons d'Hungria. Allí es costum que los sentenciats á mort permanescan tres dias en la presó, permetentse á tothom visitarli donantli algunas almoynas.

En aquest terrible quadro, la figura principal sentada en lo mejor abatiment prop de la taula ahont hi ha un Crucifix entre dos candelas, se destaca d'una manera magistral entre las demás de la composició. Prop d'ell, sa muller plora amagant son rostre, y sa petita filla plora també, encara que no puga abarcar tota la extensió de sa desventura. Las demás figuras demostren de diferents maneres la compassió que experimentan, y á terra, prop de la citada taula, se troba una cassoleta de terrissa, ahont cahuen algunas monedas de escàs valor.

Tots los demás accesoris de tan tristíssim quadro, están tractats ab molt esment y perfecció, formant un conjunt armónich y digne del ja reputat austriach pintor Munkacsy. Verament aquest descolla tractantse de la representació d'asuntos grandiosos y conmovedors, com ho proba lo present quadro, y además de justificarho també molts altres, recordarém únicament lo de la presentació de Jesús á Pons Pilat, en qual escena se troban també vivament posadas de relleu las calitats d'atenta observació y coneixement detingut de l'asunto, pera donar al tot y á cada hù dels personatges l'expressió més propia y adecuada.

ALA DEL CAPITOL

EN LOS CLAUSTRES DE LA CATEDRAL DE BARCELONA

Los claustres ojivals de la Catedral de Barcelona, comensats en 1382 per la part del carrer de la Pietat, segons justifica una lápida posada per son fundador en la capella de Santa Eufrosina; foren continuats donantse

gran impuls á las obras fetas á sas despesas, en la prelació del bisbe don Francisco Climent Sopera, posantse l'última clau després de sa mort en 1448, en la galeria baixa que es l'actualment construïda.

Eshelts en sas proporcions, ostentan aquests claustres una llarga colecció de capitells, d'imatgeria ab passatges de l'Antich, y del Nou Testament; sas claus portan esculpidas escenas de la vida, passió y mort de Jesucrist, si be las quatre angulars més adornadas tenen las imatges dels quatre evangelistas en actitud de escriure sos evangelis; y descolla entre totes la preciosa clau de San Jordi en la glorieta que porta son nom. Entre las moltes bellesas de las ojivals, esculturas de sos aristons, variadas gárgolas d'imatgeria y bestari, caladas y llargas finestras de sas capellas absidals; son molt notables la porta de l'Ecce-Homo que dona pas al temple, suposada ab fonament y en sa major part la porta principal románica de la segona Catedral; la porta principal de l'antiga Sala Capitular (avuy capella de San Olguer), las altres portas de las dependencias de la Sala Capitular; y los dos preciosos sepulcres de mossen Borra y del Sacristá Francisco Dezplá.

En l'empit del mateix claustre se observan empostradas curiosas laudas sepulcrales de canonges y distingits personatges del sigles XII, XIII, y XIV, y lo paviment de sas quatre alas, se troba sembrat de curiosas laudas que cubreixen lo Vas de diferents confrarias, cavallers, lletrats, artesans y alguns beneficiats de la propia Seu; aixís com en las capellas moltes llosas y escollits blasons en sas parets, donan noticia de sos antichs é il·lustrés fundadors.

Aquests claustres, apenas sombra de lo que serian una vegada acabats, están faltats de sas columnetas y calats á semblansa dels de Vich y altres; debent recordarse que en alguns d'Italia fins se colocan vidrieras que converteixen sas arcades en grans finestras; y en nostre concepte deuria completarlos un segun cos semblant al del palau de la Diputació, en tres de sos costats, tenint en lo del temple un simple empit calat ab sos pinacles rematant los aristons; y aixís además de guanyar lo bon aspecte del conjunt, se disposaria de lloch suficient pera traslladar lo preciós Arxiu, pera Museo de antiguetats cristianas y altres dependencias.

L'ANGEL DEL PANTEÓ D'AYALA

Visitada fou per numerós concurs y admirada en gran manera per los intel·ligents, en l'obrador dels germans Vallmitjana, l'estatua marmórea que reproduhim, destinada á decorar lo panteó del insigne poeta Ayala.

Davant d'ella tots se preguntaren si era adecuada, si elevava l'esperit á millors regions, si tenia aquella inspiració que vivifica la pedra y dona existencia sobrenatural á la materia; y lo judici no era pas desfavorable á la nova estatua.

Obra d'un expert cisell, ofereix aquella perfecció estètica que raras vegadas presenta la naturalesa, y que sols l'art en son sobirà imperi pot concebir y executar, quan á l'imaginació ben cultivada ajuda una mà destre y segura. Aquesta correcció germe de l'idealissió de la bellesa, devia reportar y reporta verament á l'estatua lo segell d'una obra superior digne d'un ser sobrenatural, intermedi entre Deu y l'home; per lo qual era menester que la expressió divinal no quedés sofocada per la bellesa ó excesiva predominancia de la forma humana. Aixó també ho han conseguit los celebrats escultors, nostres compatricis; y salvats aquets esculls, la manera de disposar las robas sens afectació, sens amplitud exajerada y sens marcat rebuscament; era un altre problema que devia resolders, del qual no han surtit tampoch mal lliurats, puix las robas s'acomodan be á l'estatua angélica, están plegadas ab naturalitat, sens apariencia de gran estudi y no cayent en lo torturament dels plechs y del rebuscat contrast de las masses, permeten que la figura domine desambressadament lo ropatje y que aquest no perjudique sa esbeltesa é idealisme, lo que completan las grans alas cayudas que forman lo fondo del esbelt contorn de la figura.

Si felis fou l'idea, de que ab la ma esquerra, aquest angel que figura devallat al sepulcre d' Ayala, pera recollir sos llors y augurarli l'immortalitat, sostingues una branca de llorer que apreta sobre son pit; no menos digne es l'actitut de son bras dret que sembla senyalar lo premi oferint la corona de semprevivas simbol convencional de l'immortalitat. Mes tractantse d'un poeta cristiá y d'un missatger angélich; suscribim á l'opinió, de que no es prou aquella corona pera elevar lo pensament, ni pera jutjarse premi de las inspiradas obras del poeta; sinó que tal vegada una petita creu, sola ó enllasada ab alguns brins de victoriosa palma, hauria traduït millor lo concepte, puix la forma actual, apar que deu reputarse mes propia del paganisme ahont la sola durada en la memoria dels homens podia reputarse com á únich y desitjat premi del mérit conret en vida, essent además necessari en lo cristianisme y més tractantse d'un monument religiós, com ho es un sepulcre, que los mérits hagen sigut valedors pera

aquella immortalitat de la creu, de la que 's diu: que no hi ha palma sens victoria y que será donada la palma á qui haurá lluytat dignament fins á sa fi.

En suma, donchs: l'estatua que reproduhim, esculpida per D. Venanci, pot reputarse com una hermosa obra y un nou títol d'honor pera los reputats germans Vallmitjana.

EDUART TÁMARA

IMPORTANCIA DE LAS ASSOCIACIONES

QUE TENEN PER OBJECTE
LO FOMENT DE LA INSTRUCCIÓ CIENTÍFICA, MORAL
Ó LITERARIA (*)

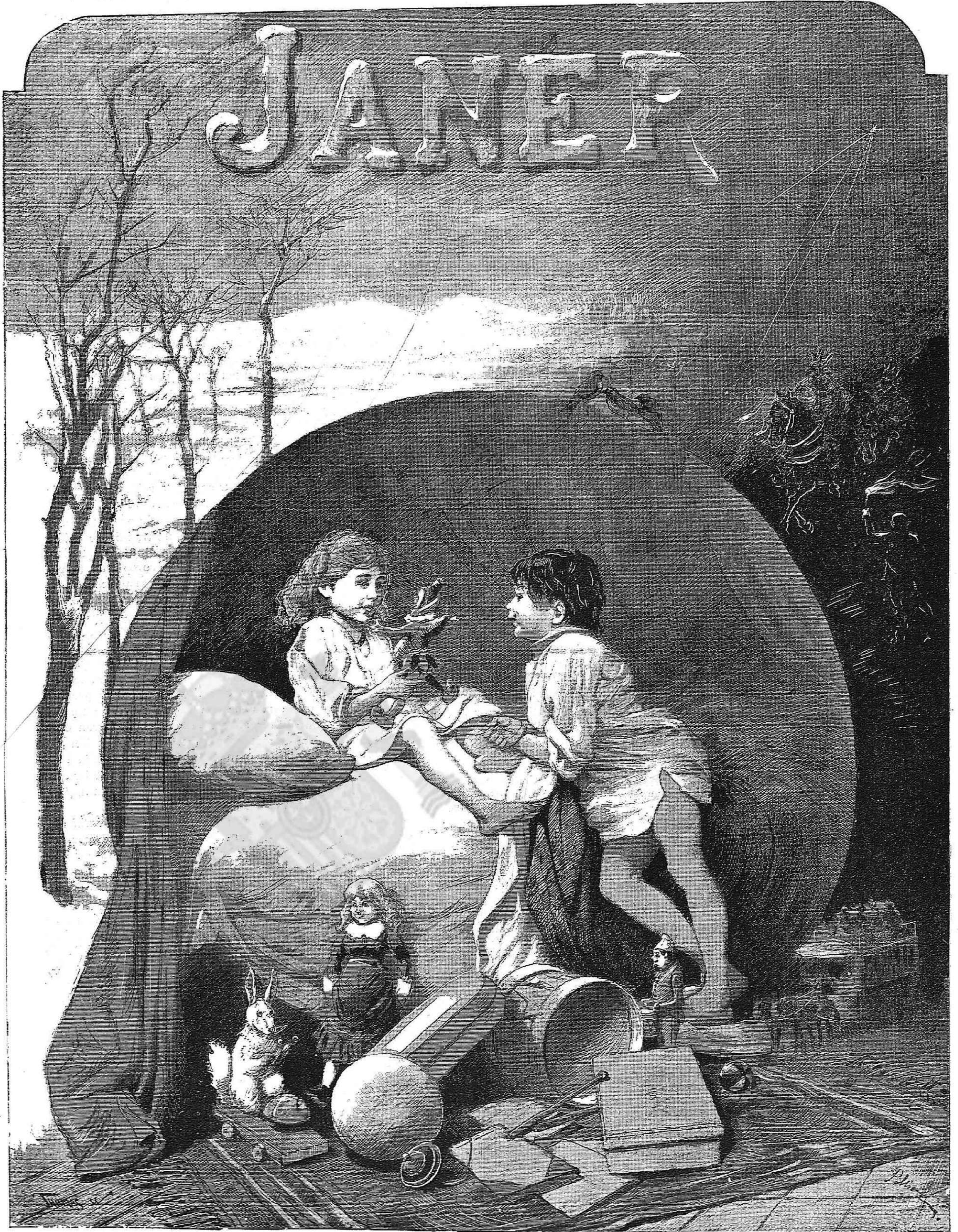
L'Union fait la force. Lo principi d'associació es una de las bases principals pera 'l'progrés dels pobles. Aixó es una veritat que ha passat á constituir un verdader axioma, avuy dia en que las lletras y las ciencias son objecte d'estudi per part de tots aquells que s'interessan pel benestar moral de sas nacions respectivas.

Lo que no pot conseguir l'esfors d'una sola intel·ligencia, ho consegueixen de vegadas la perseverancia y l'estudi de moltes, aixís com en l'esfera material obran ab mes forsa una série d'agents reunits que cada un dels mateixos aplicat en particular. Y, realment, se compren que aixó ha d'esser una veritat, per quan l'avansament de totes las branques del saber fá avuy dia impossible acumular tots los coneixements en una sola entitat, y més encare propagarlos per medi d'un sol bras á totes las esferas socials.

Ara bè; sentats aquestos principis, hem de fernos una pregunta avans de comensar la tasca que 'ns hem imposat en lo present treball. Quins son los límits de nostra missió? Hem de considerar las Societats científicas, artísticas ó literarias baix un aspecte completament general ó dintre l'esperit de la renaixensa catalana? Véuse aquí 'l'dupte á que 'ns dona lloch la lectura del tema posat á concurs, y després d'haver reflexionat ab calma sobre la qüestió, després d'analisadas las tendencias d'aquest moviment entusiasta que d'alguns anys ensà vè operantse en Catalunya, y finalment, després de considerar que l'objecte que 's proposa LA PATRIA CATALANA de Valls, no es altre que contribuir ab totes sas forsas á la gran obra d'aquest Renaixement, hém cregut del cas estudiar lo punt posat á concurs baix la base *catalana*, per més que la major part de las consideracions que exposarém, tingan un inqüestionable caràcter de generalitat.

¿Y qué devém entendrer per base *catalana*? Nosaltres, entusiastas com los primers de quant puga referirse á nostra gloriosa renaixensa; no 'ns fém, ab tot, respecte á la mateixa, las il·lusions que han trobat cabuda en l'imaginació d'alguns que, més poetas que pràctichs, ab mes fantasia que altre cosa, han arribat á somniar pera Catalunya la tornada d'un estat y d'un temps que Deu nos guard' d'arribar á veurer. Treballis en bonhora pera conservar en tota sa puresa las típicas costums del poble catalá, aquellas que més contribuïxen á sostenir sa fesomia històrica, pero no 's vulga ab aquest motiu ressucitar fruyts d'un fanatisme ja passat, ni molt menys diferenciar en un tot l'esperit de Catalunya del esperit del progrés noble y el·levat que alenta en totes las nacions civilisadas. Bó es conservar un veritable amor á las glórias de nostres avis, pero jamay aquestas han de cegarnos fins al extrém de fernos olvidar que al devant tenim un pervindre que espera de nostre esfors pera resplandir pur y brillant. Segons nostra manera de

*) Aquest treball de nostre malaguanyat amic lo distingit escriptor D. Vicens Píera y Tossetti fou premiat ab un pergamí de plata en l'últim certamen celebrat á Valls en Febrer del any qu' acaba de finir. (N. de la R.)

LO MES DE JANER. — COMPOSICIÓ DE J. LLUIS PELLICER

LA PUBILLA CATALANA. — COMPOSICIÓ DE PELEGRÍ TALARN

apreciar, no tant sols no son incompatibles aquestes dos tendències, sinó que creyém indispensable son agermanament pera conseguir los resultats necessaris d' un esperit com l' anomenat *catalanista*, que d' altre modo moriria en flor irremissiblement.

No hi ha dupte, per més que lo contrari digan los aferrats á l' escola històrica, de que la Catalunya d' enguany es tot-una altre cosa que la Catalunya de quatre sigles enrera. No olvidarem jamay que algun dia ocupárem un lloch molt remarcable entre 'l conjunt de nacionalitats que formavan lo territori d' Europa, pero just es confessar també que 'ls hàbits y las costums d' altrás épocas, lligan molt poch ab l' actual manera d' existir de la societat. Deixémnos d' il-lusions, deixémnos d' una vegada d' aquest optimisme que 'ns cega sempre que parlém de nostre passat, y veurém que aquell estat social que un dia fou nostre orgull, no 'ns convé ja avuy per cap mena d' estil; que aquella organització política avans tan envejada, es incompatible ab los principis d' enguany; que aquellas renomadas llibertats de l' etat mitjana, glòria del poble catalá, son llibertats avuy dia d' una importancia purament històrica, que no tenen punt de comparació ab las modernas, y que si en alguna cosa amparáren en son temps á la familia rural, á la familia *del poble*, no tinguèren ab tot prou valor moral pera impedir aquell trastorn impetuós que á cosa de mitj sigle xv conmoqué nostra societat en sos mateixos fonaments.

Catalunya entra avuy dia en lo concert de las provincias espanyolas, y sos esforços han de dirigir-se á procurar col·locarse al devant de totas ellas y servirlos-hi d' exemple en son avansament. Per aixó es que 'l *catalanisme* no ha d' intentar separar al poble catalá de la corrent de las ideas modernas, sinó que, molt al contrari, respectant tot lo bó que té la part típica de nostras costums, y no es poca cosa per cert, l' hi toca extèndrer l' influencia de las lletres, de las ciencias y de las arts en la major escala possible, en profit de la terra. Véuse aquí dibuixada, donchs, á grans pinzelladas, aquesta germanó que hem apuntat avants entre 'ls principis històrics y 'ls progressius; aixó es lo que determina la veritable escola catalana d' enguany, l' única que pot donar fruyts saborosos, y l' única també que fuig de tota mena d' exageracions, pera buscar lo sentit práctic del Renaixement.

En tota regió s' han de considerar ab condicions enterament diferentas los grans centres de població y las vilas de més reduhida importancia. En los primers, l' esperit d' associació es ja més que una necessitat, puig fora impossible arribar á fernes càrrech dels mateixos, sense l' existencia d' aquest. La vida social de nostre temps fá precis l' enllassament de tots los rams del saber humá, al objecte de fomentarlos ab un esforç general y obtenirne 'ls fruyts més assahonats possible; d' aquí provenen aquestas agrupacions d' el·lements artístichs, científichs ó literaris que tanta ufanía arriban á adquirir al escalf d' una saludable emulació y que, gracias á Dèu, s' han arrelat ja com cal en nostras ciutats més importants.

A simple vista pot regonéixerse ja l' objecte y la transcendencia d' aytals agrupacions. Allí s' centralisan tots los el·lements un xich remarcables de nostra il·lustració, allí s' fomenta en gran escala l' amor al saber, sia quin vulla 'l ram á que pertenesquia; las ciencias d' enguany hi troban un camp vastíssim é il·limitat, hont la més ampla discussió esmicola 'ls errors de tota mena, fent sobresurtir del conjunt los

principis de la veritat, purs, brillants, clars com la llum del sol que 'ns il·lumina; allí viu ab la sava ardenta que l' hi proporciona un conreu may descuydat, l' arbre ufanós de nostra literatura que cobeja un estol d' entusiastas escriptors á l' ombra falaguera de sas branques; allí lo sentiment artístich, degudament estimulat, s' aixampla per uns horitzons d' infinita grandor, buscant las fonts de la veritable bellesa natural pera transportarlas en alas de l' inspiració als espays de la fantasía; allí, en fi, prenen cos y robustesa tots los rams de la riquesa del poble, y tant l' industria, com lo comers, com l' agricultura, s' aprofitan de tot lo bó que pòden recullir del progrés artístich, científich ó literari, pera cobrar major impuls y remuntarse á una altura que jamay podrian conseguir ab la sola ajuda del esforç individual.

No 'ns cal enaltir l' influencia que ha exercit l' esperit d' associació en lo desenrotllo verament excepcional que ha prés entre nosaltres lo Renaixement literari. Mentres fou exclusiu patrimoni d' un petit número de personalitats, lo moviment catalanista quedá reduhit á la més mínima expressió. Vingué un dia en que no bastá l' impuls individual pera conseguir resultats, y llavors nasquèren los *Jochs Florals*, ab vida propia já desde bon principi, qual existencia es una de nostras més llegítimas glòrias y qual conservació es un deber per tots aquells que s' honren ab lo dictat de catalans. Si la restauració dels *Jochs Florals* fou un pas de transcendencia, massa clar ho diuhen los resultats obtinguts, pera que 'ns cregám en los cas de corroborarho; si en Catalunya ha trobat estatje l' esperit d' agrupació de forsas, ho provan fins á l' evidencia aquesta munió de Societats intel·lectuals nascudas d' alguns anys ensá y destinadas á protegir lo catalanisme en totas ó en cada una de sas diferentas manifestacions.

¿Qui 'ns negará que aquestas societats son los principals centres en que resideix avuy dia la vida intel·lectual de Catalunya? Desde la càtedra del Ateneo hont l' ample cercle de la lluyta científica aplega al jovent en busca de la veritat, fins las Societats excursionistas que ab tant d' entusiasme van propagant l' il·lustració fins als recons més amagats de nostra montanya; desde 'ls círcols literaris hont en una atmósfera brillant bullen las intel·ligencias capdals del Renaixement, fins á la modesta agrupació quasi infantil en que l' el·lement escolar enseja sas forsas donant á l' estampa 'ls fruyts primerenchs de sa imaginació, tot es digne d' estima, totson manifestacions llohables de l' activitat catalana, tot tendeix á fernes avansar per las vias del veritable progrés en lo mateix nivell que las nacions consideradas com á primeras del mon civilisat. Avuy dia podém enorgullirnos de l' envejable disposició que 's nota en Catalunya pera tots los rams de l' instrucció científica ó literaria, gracias al impuls que á la mateixa donan las importants col·lectivitats que hi han prés estatje ab aquest fi.

Y per altra part, ¿á qui déu Catalunya la creació de sa música propia sinó al esperit de associació? La colossal idea concebuda anys enrera per l' insigne Clavé, d' aprofitar l' essencia de nostras ayres populars pera donarla á conéixer al mon enter y provar que en lo ram musical lo poble catalá está á l' altura de qual·sevol altre; aquesta idéa, repetim, no hauria prosperat jamay si 'l poble mateix no hagués estat son propagador. Próu bé se 'n fèu càrrech En Clavé al portar al terreno de la práctica son atrevit projecte; y ferm en lo mateix, organís las brillants Societats corals, orgull de nostra terra, que al temps de contribuir al

cultiu de la música catalana, son agrupacions dignas de tota mena d' aplausos per la benéfica influencia que exerceixen en la vida del obrer, allunyantlo dels centres de corrupció y fentli passar las horas d' esbarjo en una distracció profitosa y remarcablement instructiva.

La vida de nostre temps es totalment diferenta de la que 's considerava com á mellor, fins no mes que una seixantena d' anys enrera. En las grans poblacions hi bull contínuament l' idéa de progrés y aixó fá que l' home, en totas las fases y ocasions de sa vida, vinga obligat á contribuir á son desenrotllo. Per aixó las Societats instructivas lligan tots los el·lements d' una població pera aportarlos á un centre comú y ferlos treballar en conjunt y ab un mateix fi general, y en aquest cas l' idéa centralisadora es la que ha de predominar sobre totas las demés, acumulant, si pot ser, forsas y més forsas en un mateix punt, al objecte de que l' impuls de totas plegadas sía més actiu y profitós.

Després d' apuntadas aquestas consideracions, no queda cap dupte sobre l' importancia de las Societats que tendeixen al desenrotllo de l' instrucció científica ó literaria en los grans centres de població com á base pera sa propagació en los demés. Ara bé, ¿es convenient que aquest esperit, que aquesta tendencia associativa visca aixís mateix en las localitats méns importants pera ajudar degudament á l' obtenció d' un resultat complet? Pocas paraulas haurém de menester pera contestar en sentit afirmatiu. Si allí hont los el·lements s' hi troban á dojo y no es precis més que acoblarlos pera obtenir l' éxit que 's desitja, los resultats arriban á l' altura que deixém indicada; si en los grans centres de població que ja de sí mateixos ténen vida propia per lo moviment mercantil é intel·lectual que no pot méns de desenvol·larshi, exerceixen las Societats instructivas una influencia tan profitosa, ¿qué no succehirá en aqu·llos llochs hont es precis espigolar molt pera trobar forsas y hont, per lo tant, la vida moderna queda reduhida á sa més petita expressió? No 'ns cal enaltir l' influencia que en semblants ocasions ha d' exercir l' esperit de associació pera 'l benestar del poble, puig ab prou facilitat ho comprén tot aquell que 's fixe tan solzament una mica en la qüestió. Si una idea naix com á fruyt del estudi, tot seguit pòden assaborirla un círcol de personalitats pera buscarli aplicacions en lo terreno de la práctica; si una necessitat afligeix al país, sens dupte de cap mena s' equilibra més aviat prenentho á pit tots los el·lements que contemporisant ab esforços inútils per lo parcials; si s' agita una qüestió d' interés agrícola ó mercantil que pot portar ventatjes ó perjudicar á la comarca, com una sola véu s' alsan los clans de tots sos moradors, y en la balansa de la justicia y de la equitat, pera sempre més l' aspiració unánime y decidida del conjunt, que la vacilació inevitable á que sempre conduheix la lluyta d' el·lements heterogénis ó rivals. Per aixó es tan estimable l' esperit d' associació en las vilas de poca importancia, y per aixó 's fá en nostre temps necessari baix tots conceptes, no tant sols al objecte de fomentar l' il·lustració, sinó també ab lo fi de defensar los interessos generals, com á base del veritable progrés y de la més ampla llibertat.

Expressament hem deixat pera l' últim lo punt més important del tema posat á concurs, ó sía indicar las ventatjes que reportan las localitats, d' aquellas agrupacions que fomentan l' instrucció moral del poble, y 'l motiu de

semblant resolució, no pot estar més justificat. Si hem provat fins ara que avuy dia l'educació artística, científica y literaria es necessaria baix tots conceptes y que un dels mellors medis de fomentarla, son las societats que tenen per objecte sa propagació; si pocas paraulas han sigut precisas pera fer ressaltar l'importancia extraordinaria de las col·lectivitats en sa esfera civilisadora, ¿es precís, per ventura, algun esforç pera que 's compregua la necessitat absolutament indispensable de que 'l conreu de l'intel·ligencia vage acompanyat del conreu del sentiment, y de que per lo tant la moralitat ha d'esser la primera condició de tot poble? Nó, no 'ns creyém en lo cas d'escriurer gayres ratllas encaminadas á semblant fi. La base de la Societat es y será sempre la moral, y per lo tant, tots quants esforços colectius tendescan á son foment, totas quantas manifestacions tingan per objecte la propagació de la moralitat en qualsevulla esfera que sia, respónen solzament á una necessitat del esperit, son conseqüencia precisa dels sentiments més purs del cor humá, y no necessitan recomenació de cap mena, per quant los principis axiomátichs portan en sa mateixa essencia la demostració. Ciencia sense moral es foch de falla, y per lo tant totas aquelles agrupacions ó Societats que tingan per objecte lo foment de l'educació científica ó literaria, si no portan entre sos lemas lo carácter de la més pura moralitat, no obtindrán jamay resultats verament práctichs, pus lo que per un cantó arrivessen á avansar, ho perdrien sempre per un altre, delicadíssim en extrém, y lligat ab los principis y sentiments que més afectan á l'humanitat.

Los resultats de las Asociacions morals, científicas ó literarias, son donchs baix tots conceptes positius, sempre que en la col·lectivitat domine un veritable esperit d'expansió, no corromput per cap mira centralisadora ó especulativa. Fem aquesta salvetat, no perque cregám duptosa l'admissió del principi per nostres lectors, sinó perque avuy dia, malhauradament, la major part de nostras Societats instructivas no donan los fruyts que fora de desitjar, perque sa vida es purament artificial, y vé minada en sa essencia per mesquins sentiments d'egoisme, impropis en un tot del esperit modern. Destérrinse d'una vegada semblants inconvenients en l'organización de las Asociacions civilisadoras, y 'l jovent que avuy dia puja assedegat de ciencia, conseguirá resultats verament profitosos de las mateixas, mostrantse digne de la generació á que pertany y consagrantli tots sos esforços, aixís col·lectius com individuals.

Aquestas son, donchs, nostras ideas sobre las ventatjas que las localitats reportan de las Asociacions que tenen per objecte 'l desenrotlló de l'educació científica, moral ó literaria. No creyém equivocarnos al pensar que en ellas tenim un dels medis més transcendentials pera propagar l'il·lustració, y per lo tant, avans de posar punt á n' aquestas ratllas sols nos resta desitjar de tot cor que nostra benvolguda pátria no sia may la darrera en fomentarlas ab afany y entusiasme, y que nostres successors, seguint l'exemple de sos pares, troben en l'esperit d'associació un element poderós é indispensable pera 'l constant progrés de las lletres, de las ciencias y de las arts.

VICENS PIERA TOSSETTI

A LA VERGE DE MONTSERRAT (*)

EN LA FESTA DE SA CORONACIÓ

En vostra hermosa serra
fan niu aucells y flors,
y 'ls Angelets hi cantan
baixatnhi á voliors.

Los romanins y boixos
vos donan son perfum,
y 'l sol á punta d'alba
sos raig de pura llum.

Los vostres fills vos portan
avuy ab dols amor,
guarnida ab pedres fines,
gentil corona d'or.

Y ab goig ne ve de Roma
del Papa l'enviat,
Regina á coronarvos
de tot lo Principat.

Y desde avuy, Basílica
será l'hermosa Seu
hont s'alsa, per honrarvos,
de vostres fills la veu.

—Aucells d'aqueixas serras
floreteas del voltant,
poncelles mitx descloses
que l'aire va grontxant;

Guardau vostres cantades
y reflets y olors
per festejá á María
que 's Reyna dels amors—

Y avuy, mareta meva,
que al front vos ve á posá
corona de Regina
lo poble catalá;

En tant que per besarvos
s'acosta 'l Llobregat,
y badan ses poncelles
les tendrés flors del prat;

Y al cel n'hi ha canturies
de rossos serafins
qu'entonan per la festa
sos cantichs mes divins;

Avuy que 'l vostre poble
vos volta en rededor,
com un remat d'ovelles
entorn de son pastor;

Siau sa capitana,
guiaulo en los perills,
y feu que á port arribe
la barca de sos fills.

La barca combatuda
per forta tempestat,
qu'engallardida aixeca
furiert l'impietat.

Siau pe 'ls que os invocan
lo far de son camí,
pe 'ls fills de Catalunya
bon arch de Sant Martí.

Rebeu aquesta joya
que al vostre front ceneix,
com pobre testimoni
que 'l cor vos ofereix.

Y feu que arreu florescan
virtuts en son jardí,
roseulo ab vostra gracia,
Estrella del matí.

Gentil y hermosa Reyna
qu'enmoreni lo sol,
siau per nostra patria
l'estel de son consol.

Y mentre no s'allunyen
de vostre cel seré,
florir veurem y creixer
del catalans la fé.

CONSOL VALLS Y RIERA.

*) Tenim la major satisfacció en publicar aquesta poesia, ja que la seva autora, en la que brillan per igual la modestia y las dots de la inspiració, no s'havia fins avuy donat á conèixer al públich, essent sas bellíssimas produccions conegudas tan sols en un circol reduidíssim de personas que s'honran ab la amistat de sa distingida familia.—(N. de la R.)

LO MES DE JANER

DEBENT col·laborar en la part artística de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, representant gráficamente los mesos de l'any, la bona amistat dels meus companys, ab millor propòsit que bon acort, va demanarme la explicació en algunas ratllas dels dibuixos. Cosa natural, si be 's considera, que ningú millor que un mateix pot aclarar lo que s'ha proposat.

Explicat aixís, donchs, y sobre tot, pera accedir als desitjos de estimats amichs, demostrant lo que aprecio á LA IL·LUSTRACIÓ, no 's creurá que tracti de surtirme del meu terrenó invadint lo camp literari: no 'm succehis lo que á n'aquell, que com á cantant no dibuixaba malament, y sols en qualitat de dibuixant se 'l podia escoltar.

Encara que las costums, las tradicions y altres motius no donguessin á cada un dels mesos del any una significació propia y especial, hi hauria forsosament que buscarne una, obligat á representarlos en dibuixos, per lo encárrech ab que me honrá LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA; pero sempre tindria lo Janer la de comensament de any, y per mes que siga impossible trobar en la naturalesa una confirmació de aqueixas divisions del temps que 'n dihem anys, es un fet que lo traspás de l'un á l'altre es considerat per tothom com cosa de importancia.

Any nou, vida nova: 's diu á la nostra terra, com responent á un instint de previsió, de progrés y de millora, y aquesta idea de any nou no deixa á ningú indiferent; que los fets mes culminants y senyalats en la vida del home van enllassats sempre ab l'any, y un any nou es sempre pera uns y altres símbol de esperansas, pròxim á cumpliments de desitjos.

Peró 'ls que 'ns trobém ja en los replans de per amunt en la escala de la vida, un any nou nos recorda que 'ns acostem á la porta del terat. Per có sens dupte es general lo fet de festejar ab la vinguda de any á n'aquells que 's troban encara per sa poca edat, allunyats de las amargors de la vida, y com á la nostra terra, somnian ab lo passatge de uns Reys que 'ls farian felissos sens necessitat de adulacions ni baixes.

En Espanya, son aqueixos monarcas inofensius los qui fan espurnejar de alegría á las nostres criaturas, en Italia es la *Béffana*, á Fransa, Inglaterra, Alemania, etc., ja ab lo arbre de Nadal, ja en lo dia de cap de any, pares, parents y amichs se barallan pera realisar las il·lusions de amichs, fills y nebots.

Per aquesta rahó, donchs, lo mes de Janer ha sigut representat principalment per lo tribut que tots los anys se paga á l'infantesa.

Per lo demés, en lo comensament de l'any lo hivern se desplega ab tota forsa; la neu cobreix la terra, y lo pobre pardalet piula de fam avans de morir glassat, trista compensació de sa vida independent y lliure. Los pobres que careixen de alas, pero ab lloguer de casa y plens de necessitats, y escassos de feyna tremolan de fret y de tristor desitjant lo sol del mes de Maig.

Lo comensament del mes de Janer te á Fransa, especialment á Paris, una significació extraordinaria y es un motiu para que tothom se obsequihi y 's felicití mútuament, desitjantse un bon any. Al trobarse dugas personas conegudas se abressan afectuosament, homes, donas, grans y petits: y com á n'aquest mon tot te sempre un cantó per riurer, no oblidaré may que l'any passat, en lo carrer que habito, una criadeta rossa com fil d'or, rojenca de salut y de fret, neta y pulida com una joya de apara-

ULTIMS MOMENTS D' UN SENTENCIAT A MORT

QUADRO DE MUNKACSY

dor, fou embestida per lo carboner del vehinat y sortí de l'abrassada, en mitj de las riatllas de tothom, ab una galta y un cantó de la cofia enmascaradas.

No exercint per ara, la honrada professió de carboner y com que las costums s'encomanan, be me permetrán los lectors de LA IL·LUSTRACIÓ, que aprofiti la ocasió de honrar-me per primera vegada dirigint-me á ells, á comensament de any, abrassantlos afectuosament y desitjantlos ¡Bon any! No faig esment de las lectoras, perque tractanse de una costum extranya á la nostra terra, podria esser mal interpretada.

J. LL. PELLICER.

Paris, Desembre de 1881.

SOSPIRS

Té cada jorn son auba ja
cada dia son mitx-jorn,
lo crepuscle de la tarde
de la nit camina enfront.

Jo del primer raig del auba
me'n aní al cor de la nit;
no he passat la mitxdiada
ni 'l crepuscle vespertí.

Que ab lo foch de primavera
lo meu cor s'endormiscá,
y de l'hivern lo fret gebre
de bon matí 'l despertá.

Roser de flors de cent fullas
tot just nascut ja florit,
¡quánt prompte cayguéren mústias
deixant-me tot revellit!

No tenia 'l cabell blanch,
ni arrugat tenia 'l front,
mes lo pit ja se'm tornava
un sepulcre d' il·lusions.

¡Qué es trist: perdre d'una volta
tot lo que més estimem!
¡qué trist: de la primavera
passar al cor del hivern!

JOSEPH CAMP-SANGLES.

6 Janer de 1879.

LAS SUPERSTICIONS

No voldria pas altra cosa sino que lo que 's creu per superstició fos realment cert! Ja hauriam trobat la manera d'esser felissos en aquest mon; tot nos aniria vent en popa y fins seriam immortals. ¡Qué podriam desitjar més!

Pero com aixó no succeheix, com que 'ls supersticiosos, observant tot lo que segons la superstició 'ls té de portar la ditxa, son desgraciats com los altres y 's moren, á pesar de fugir de tot alló que 'ls augura la mort, resulta que 'ls fets mateixos constitueixen l'argumentació més categòrica contra aquestas creencias dels enteniments obtusos ó dels esperits débils.

Si no posantse en camí ni casantse en dimars ni en divéndres, los viatjes tinguessen d'esser felissos y cada matrimoni constituís un estar d'àngels, fora ben senzill de conseguir la ventura complerta en aquestos conceptes; pero quan veyém que molts emprenen anadas en diumenje, en dilluns ó en dijous, y per causa d'un descarrilament, ó d'un naufragi, ó d'un volcament de diligencia, deixan los ossos en l'excursió; y quan observém que molts marits y mullers casats en dissapte ó en dimécres viuen com gat y gos, y alguns s'han de separar pera evitarse molestias contínues, nos preguntem: ¿de qué serveix no posarse en camí ni rebre la benedicció sacramental en aquells dos dias senyalats ab ratlla negra en lo semanari supersticiós?

No hi ha poch casats de nou que 'l primé altercat que tenen en la nit de nuvis, es sobre

quí d'ells deixarà 'l quarto á las foscas, perque 's creu que dels dos ha de morir avans lo qui apaga 'l llum, y aquesta diferencia acostuma á acabarse deixant que 'l llum s'apague per ell mateix. Se desprén d'aquí, que per regla general lo marit no hauria de morir avans que la muller, ni aquesta avans que aquell, sino que deurian finir los dos á l'hora, y aixó no més se sol veure en las óperas; es dir que es un cas tant extraordinari que casi bè no s'observa més que per doná lloch á una situació musical. Desde 'l *Poliuto* á l'*Aida*, passant per l'*Hernani*, 'ls *Hugonots* y l'*Africana*, hi ha una gran restallera d'óperas que confirman aquesta opinió.

També es estesa entre 'ls supersticiosos la creencia de qué si quan un surt de casa al matí, 'l primé gos que veu pel carré es blanch, tots los negocis que aquell dia emprenge li sortiran á las mil maravellas; pero si 'l primer gos que veu es roig, no cal que pense en cap negoci durant vint y quatre horas, sino se 'n vol fè l'estella.

¡Llástima que aixó no sigui cert! Si ho fos, lo dia que al eixir de casa vegés un gos com una tofa de neu, me 'n anava á la *bolsa*, y á ulls cluchs, comprava ó venia tots los valors que 's cotissessen, assegurant-me aquell dia per tots los altres de la meua vida en qué m'hagués d'está ab los brassos plegats per haber desdejunat la vista ab un gos de pel roig.

Creuen molts com article de fé que 'l tení un aromé á casa porta desgracia, aixís com lo tení una ruda porta sort. Aquest mon fora un paradís si poguessem pujar de peus en aquesta creencia. ¡Quant temps faria que hauria desaparegut del regne vegetal fins la llavor de l'*aroma*, d'aquesta flor que es l'olor per antonomassia! Y en cambi, ¡quinas éstas hi hauria per horts y per jardins d'aquesta ingrata planta que s'anomena *ruda*, que es, també per antonomassia, aspre ó grossera! Los amos de casa que posan per condició als llogaters que no podrán tení cap planta en los balcones ni en lo terrat, ja podriam ferse 'l cárrech de tení 'ls pisos per llogá *per in eternum*, si no transigian en permetre que cada habitant cuidés en la casa un test ab la planta de la felicitat.

¡Y qui 's moriria si fos veritat lo de qué essent tretze menjant en una taula, al cap de l'any té d'haberni un de mort! Perqué aixó vol dir que no essent aquest número de subjectes menjant junts, al cap de l'any tots han d'esser vius, y aixís es que no més procurant en tots los ápatos menjar plegats de dotze en avall ó de catorze en amunt, ja podriam comensá á preveure com s'engrandeix lo mon, perque aviat no hi cabriam.

¡Es molt de dóldrer que tot aixó no siguin més que vuits y nous! Pero també es de dóldrer un' altra cosa; es de dóldrer també que hi hage qui cregui en aquestas caborias.

CONRAT ROURE

D. FRANCISCO DOMINGO Y GARRIGA

SENTIMENT y honra senyalada es per nosaltres dedicar un recort en las planas de la IL·LUSTRACIÓ CATALANA, al que fou diputat provincial pel districte de Manlleu, senyor Domingo, conegut en son pais natal per Verneda.

Nasqué á Vich lo dia 23 de Febrer de 1841.

Morí á Barcelona lo dia 6 de Desembre de 1881.

Los moltíssims amichs que tenia no solament á Catalunya sino fora d'ella, l'estimació personal y ferma que ab éll nos unia y l'esser tan bon company, com entusiasta catalanista, 'ns fa doblement sensible la seva mort.

Consagrat per-complert á la defensa dels interessos del pais, als quals sacrificá constantment sa vida; pro-

pector decidit de tot lo que ennoblia y realsava á Catalunya, caritatiu per excelencia, modest per temperament; actiu, incansable, inteligent y práctic en tots los assumptos que á sa direcció 's sometian, la mort va sorprendre 'l quan més falta feya pera 'l be del país, en los actuals moments altament crítichs.

Lo districte de Manlleu, que per espay de set anys li habia reservat constantment sa representació, en lo seno de la Diputació provincial, ha sentit d'una manera vivíssima sa pèrdua y Catalunya que tant li deu en la esfera de sos multiplicats coneixements agronómichs é industrials ha perdut en éll una de las personificacions més típicas de nostre carácter sencer y emprenedor.

Sensible á todas las manifestacions del sentiment, ja 's reflexessen en las esferas de lo humanitari ó en las elevadas concepcions del progrés material, D. Francisco Domingo s'identificava ab tot alló que era d'interés per Catalunya y que havia de reportarli algun be.

Individuo de varias Asociacions benéficas, á las quals perteneixia pera contribuir ab sos esforços materials y morals al sosteniment de las mateixas; soci dels centres industrials més caracterisats d'aquesta Ciutat, en los quals treballava ab una fé incansable en favor dels interessos nacionals, entusiasta per las Arts bellas y per tot lo que podia donar renom á la corporació provincial de que formava part, s'interessava extraordinariament pera la prompte y definitiva resolució dels treballs preliminars, á fi d'aixecar lo majestuós edifici destinat á las ensenyansas provincials.

La pátria li deu agraïment etern per haber sigut ell un dels qui més contribuïren á la pacificació de nostras discordias civils en la última guerra y desde 'l cos de Somatens de Catalunya, al qual perteneixia com un de sos primers jefes, havia contribuït ab son carácter emprenedor á la reorganización del de Mossos de la Esquadra pera la seguretat y benestar de nostras montanyas.

Innumerables son los fets que podriam presentar á la admiració pública pera provar la excelencia de sos sentiments; mes lo sensible y dolorós de la seva mort y l'afecte entranyable que li professavam nos priva de coordinar, com se mereix l'ilustre finat, los més culminants fets de sa vida.

Lo dia 7 fou portat son cadávre á la iglesia parroquial de Santa Agna, y d'allí á l'estació del ferro-carril de Fransa pera esser trasladat á Sant Quirse de Besora.

Formáren part del acompañament, que era numerosíssim, nostras primeras autoritats, entre ellas la Excelentíssima Diputació provincial en incorporació, precedida dels macers, ab masses endoladas, molts senyors regidors, individuos perteneixents á las diferents asociaciones de las que 'l finat formava part, personas molt conegudas en nostre agricultura, industria y comers, escriptors, periodistas, etc., etc.

L'ataut anava colocat sobre 'l cotxe de gran gala de la Casa de Caritat, y precedit de la reverent Comunitat de Santa Agna, ab creu alta.

Tancava la comitiva 'l cotxe de respecte de la citada casa provincial, lo d'una de nostras autoritats superiors, y molts d'altres particulars.

Avans de deixar lo cadávre en una sala de l'estació, lo senyor Planas, allavors president interí de la Diputació, doná las gracias á la concurrencia en nom de la familia y del cos provincial ab breus y sentidas frases, posant de relleu las bellas qualitats que adornavan al ilustre finat. L'ataut quedá guardat pels macers de dita corporació fins á la sortida del tren.

Trista, tristíssima fou la missió que se 'm confiá d'acompanyar lo cadávre del nostre amich é insigne patriu fins al cementiri de Sant Quirse de Besora, ahont descansan las despullas dels seus antepassats.

Per lo que li va demostrar la capital avans de deixar-lo, podia suposarse lo que succehiria al retornarlo á sen pais natal, de qual comarca n'era digníssim representant en la Diputació provincial de Barcelona. Al arribar á Vich, una numerosa comitiva s'esperava al anden de la estació del carril pera tributar l'últim adeu al cadavre que portava 'l tren. Entre las personas que la formavan, hi poguerem reconeixer als senyors jutjes de primera instancia y municipal, y també al senyor fiscal, los quals donaren lo pésam á la familia en nom propi y en lo de molts dels seus coneguts.

Numerosas foren també á Torelló las personas que acudiren á la estació pera despedir per última vegada al ilustre finat, vejentse entre la multitud alguns individuos d'aquell Ajuntament. Pero ahont fou imponenta la arribada va ser á Sant Quirse. Tot l'anden estava materialment ocupat pel poble enter, que ab respectuós silenci esperava 'ls restos del seu hoste predilecte, al qual acompañá fins á la capella de la casa payral ab las llágrimas als ulls. En lo numerosíssim acompañament, obria la marxa 'l clero parroquial ab creu alta entre una munió d'atxas, que ab l'espeternegament d'una pluja menuda, la foscura de la nit, lo cadavre portat á brassos pels masovers més antics de la casa y de la fàbrica, la parentela y amichs, l'Ajuntament y 'l poble que venia

darrera, produïa un efecte conmovedor entre mitj d'aquell despoblat.

L'endemà a las nou, se celebrà un ofici de cos present en la sobredita capella, desde ahont va esser portat al cementiri, després d'haverlo entrat en la parroquia y cantada una absolta. Presidia 'l dol lo senyor Alcalde y sos germans don Mariano y don Domingo, acompanyats de la parentela y numerosos amichs, y dels Ajuntaments de Sant Quirse y Montesquiú. Portavan las glassas, lo senyor Masferrer, diputat per Vich; lo tinent d'alcalde de Ripoll senyor Ragué, en representació de las duas Associacions excursionistas de Barcelona, a las quals perteneixia 'l difunt; lo senyor Pagés, majordom antich de la fàbrica y 'l que escriu aquestas ratllas, en representació de *La Renaixensa*.

Durant lo trajecte la gent s'ajuntava al pas seguint la comitiva fins al cementiri. Ja en aquest sagrat lloch, y en mitj del silenci més gran comparat sols al de la mort, vejerem obrir sa gola a la tomba y tancar-se sobre 'l cos de nostre inolvidable y may prou plorat amich.

Després lo Sr. Masferrer donà las gracias a tots en nom de la familia, recordant de pas los eminents serveys que 'l difunt havia prestat a la comarca, auxiliant a tothom en totas sas necessitats y no tenint un no per ningú, quan se reclamava sa influencia; a la provincia, en lo seno de qual Diputació fou sempre un poderós apoyo pera totas las causas nobles y justas, y a Catalunya entera, quals interessos morals y materials sostingué ab sens igual energia. Lamentà lo desastrós de la pèrdua, y animà als reunits a que, cada hu en sa esfera imités son exemple per bé del poble, de la agricultura, de la industria y per la prosperitat de la pàtria. Aquest es lo millor recort y la millor proba d'amor que al difunt pot tributarse. Sentidas paraulas que foren escoltadas religiosament per tot un poble que pagava un últim tribut a la memoria d'un de sos fills y qual recort may podrá esborrar.

Y aixís terminà la fúnebre cerimonia, deixant als concurrents tots ab la més amarga pena per la pèrdua del insigne patriu que anyora avuy tot lo país. Sa familia en mitj de son just desconsol haurà experimentat un gran lenitiu al veure que tothom plora al que més que 'l diputat, era 'l pare de la circumscripció que representava.

Posteriorment, en la celebració de sos funerals a Barcelona, 's repetiren las mostras d'estimació dels que foren sos amichs en vida ó companys de corporació, corroborant cuan ben aplicats están los lemas de *llealtat, patriotisme, honradesa y activitat* que ostenta la corona fúnebre que li acaba de dedicar lo «Foment de la Producció Espanyola.»

En tots sos actes se reflexava 'l catalanisme práctic, aixís es que havia figurat en totas las exposicions nacionals y extranjeras ab sos productes agricolas é industrials y de totas ellas se 'n havia emportat especials y merescudas recompensas.

Los títols y condecoracions que podia ostentar, se 'ls havia guanyat ab sos mèrits y per sas rellevants qualitats: jamay d'altre manera.

L'agricultura ha perdut ab ell, un de sos mes fermes adalits y d'una forsa de voluntat inquebrantable. Ho diuhén en sa comarca, la introducció de la maquinaria moderna pera 'l conreu de las terras, los sistemas perfeccionats y especials de cria del bestiar y 'l cultiu de la vinya en sa finca nomenada *La Colomina*, que possehia a Sant Quirse.

Avans de deixar la ploma, tenim lo deber de fer constar que a son entusiasme per las lletres y las arts fou també deguda en bona part la fundació de *LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA*, y aquesta, al honrar sas columnas ab son retrato, s'honra també en consignar lo tribut de son reconeixement y estimació a sa bona memoria.

FRANCISCO X. TOBELLA.

A***

De tota mena de dissorts prenyada
rujesca per l'espai la veu del tró,
lo llamp se caragole y desolada
s'estremeixe la terra a sa claró.

L'alzina milenaria qu' en la serra
creix ufanosa ben poch cas ne fá,
tots los poders plegats de cel y terra
no logran jamay ferla acotá.

Com més a son entorn ella n'escolta
la veu de la desfeta tempestat
lluyta a son pler ardidá ab la revolta
¡Reina sublim d'aquella immensitat!

¡Veni dissorts; mals vents de la fortuna
tois al plegat en contra meu lluyteu;
flagells y mal de tota mena a l'una,
que vingan a arrencarte del cor meu.

R. E. B.

ÚLTIMAS OBRAS D' ENRICH SERRA

AQUEST jove artista barceloní, quals produccions havem admirat tots més de una vegada, y ab quals correspondencias artísticas se delectaren temps passat nostres suscriptors; acaba de produhir duas obras dignes de esser descritas als lectors de *LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA*, ja que de sobras s'ho mereixen per sa importancia absoluta y relativa y per lo molt que han cridat la atenció de la premsa estrangera. Totas duas son composicions de gran alé y que serian dos valiosos títols de crèdit y fama pera son autor, si aquest no 'ls tingués ja de temps testificats ab las inspiradas telas que doná a coneixer en los primers anys de sa carrera artistica y que ja alashoras deixavan presagiar un envejable porvenir per nostre estudiós y aprofitat amich. Enrich Serra ha sigut un artista que no ha defraudat de cap manera las esperansas que sos valents y primerenchs estudiós feren concebir; y tothom recordará perfectament que desde son boceto *La Pau*, ha aumentat ab progressió visible lo mérit de sas obras.

Resident a Roma desde 1880, feya ara molt temps que no haviam tingut noticia de cap obra nova seva; y esperavam ab veritable afany saber quins avensos havia fet, pera correspondre satisfactoriament a la unánima acullida que 'l mon artístich havia dispensat a sas primeras creacions, que l'hi valgueren una anomenada tan rápida com ben fundada. No tinguérem de impacientarnos molt pera saber com lo pinzell d'Enrich Serra continuava acreditant y proclamant en terra estrangera la indisputable prioritat dels artistes catalans en perfecció, constancia y qualitats distintivas de género é inspiració que son tan més escassas quan ménos abundan las eminencias del art. En efecte, los periódichs y revistas més considerats de la Ciutat eterna, entre quins recordem *Il Mondo artistico, La Gazzeta d'Italia, Giornali di Roma* y moltes altres, han vingut plens de extensíssims articles describint y elogiant las dos últimas obras del pintor catalá, y a nosaltres nos ha acudit lo pensament de que, si en l'extranger publicacions de índole tan diversa y de comunió política tant poch avinguda com las precitadas, llohan ab unanimitat de criteri las produccions de nostre compatriu, be podiam permetre 'ns descriure compendiosament aquí, las obras d'un artista de casa que ha donat passos tant colossals en lo camí de l'art y de la gloria.

Lo primer quadro pintat per en Serra y adquirit per Mr. Baster, conegut capitalista marcellés, se anomena *Los últims dias d'una primavera*, y es una escena exhuberant de sentiment y poesia. La tela, de dimensions més que regulars, representa un ameníssim jardí tancat per una afiligranada reixa, entre quals trepats s'hi transparenta un cel melancólich y trist com la sentimental y afflictiva escena que l'artista ideá y sapigué realisar conmovent y oprimint lo cor del que atentament la contempla. Una simpática y agraciada senyoreta, pàlida y ostentant en son rostre los signes peculiars d'una malaltia lenta y consumidora, está en actitud de defallirse en brassos de sa mare, en lo precís moment en que aquesta acompanyant á ella y dos germanetas de poch anys, se disposava a sortir a la campinya pera emprendre un curt passeig. Lo pare de la agraciada malalta (una de las figuras més enérgicas y rellevants del quadro) está en lo cantó oposat sentat a prop d'una tauleta de café, en la que hi han varios periódichs é il·lustracions que distretament fullejava y te al propi temps recolzadeta en sos genolls a una nena de poch anys germana de la protagonista. Un

baylet dels *Abruzzos* ab sa corresponent burra de llet y un vell criat a segon terme esperant en servicial actitud las ordres dels senyors, completan lo quadro, en lo qui també hi armonissan perfectament un artístich surtidor ab un saltant d'aygua que fa un contrast brillant ab lo fondo; varias flors y plantas tropicals y demás adornos propis d'un jardí pertanyent a una de las *villas* romanas més suntuosas y confortables. Las figuras estan perfectament dibuixadas y sas actituds no poden esser traduhidas ab més acert, la perspectiva es correcte y 'l colorit natural, distingit y simpátich.

L'altre obra es potser de més empresa y mereix com la anterior ésser descrita, si be son assumpto es d'índole completament distinta. La escena es al Orient, en aquell pays maravellós en que tot es color y llum y ahont la naturalesa espléndida y robusta vessa magnífica sos fruyts més seductors.

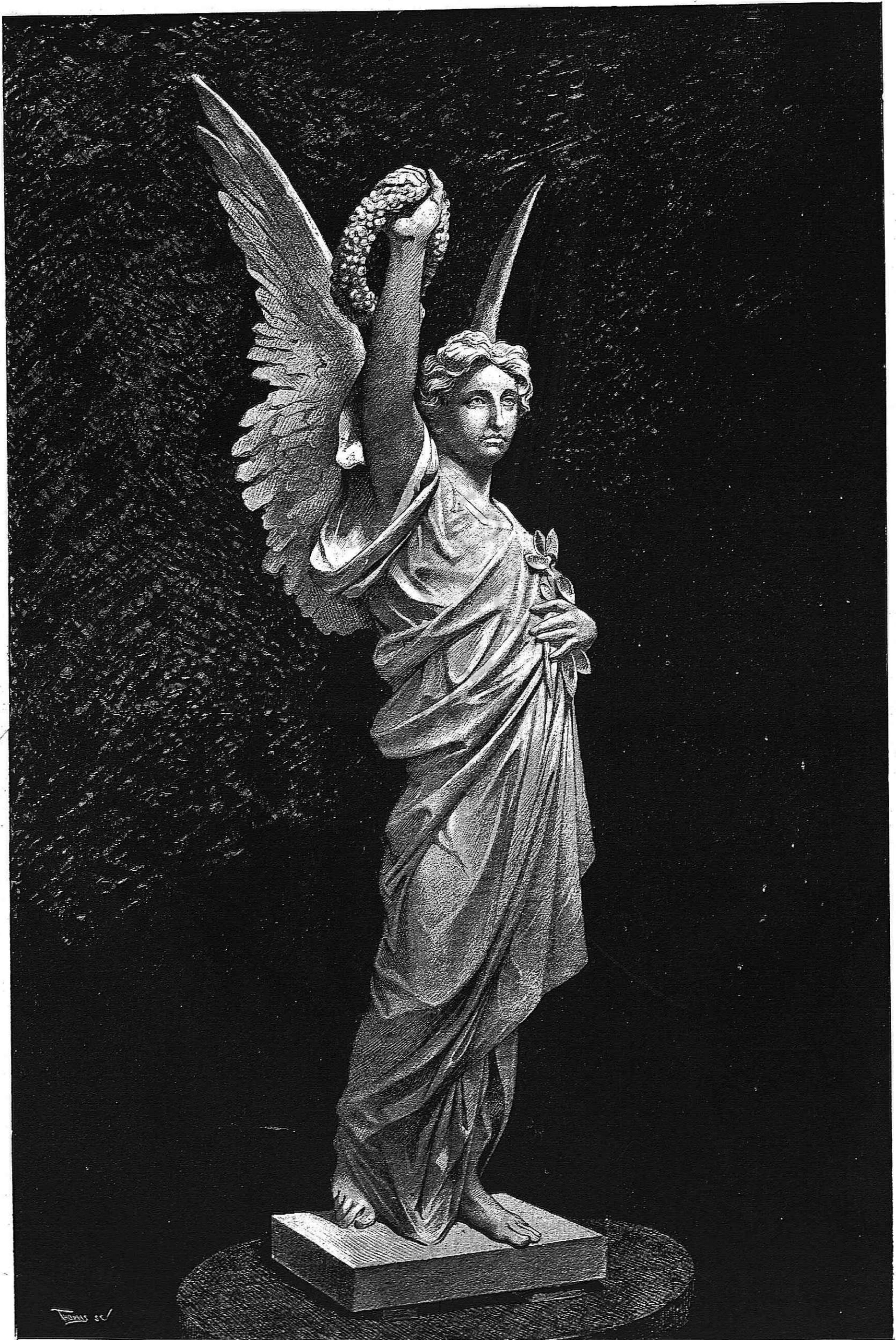
En una sala del palau del Shá de Persia, aquest estava agegut en un suntuós sitial, quan sobtadament s'aixeca al veure una colla de soldats que entran empenyentse per una artística porta cuberta per un tapis d'Arabia y s'aturan respectuosos a certa distancia del poderós soberá. Aquells soldats tornan d'una batalla en la que han sigut vencedors y 's disputan tots l'honor de exhibir al Shá *Lo botí de guerra*, consistent en jóyas y armas riquíssimas y en donzellas hermosas que 's complaughen en fer esclavas pera son despólich senyor. Hi han en lo quadro tretze figuras magníficament colocadas y totas ellas palpitan y 's mouhen baix la influencia de passions y sentiments demostrats ab tota veritat y energia.

Lo Shá, home d'atlética figura, ab imperiosa autoritat, se dirigeix a un dels negres guerrers que porta en sos robustos brassos a una bellíssima jove blanca, mitx nua y desmayada, la qual es depositada en los grahons del rich trono reyal, en los quals s'hi destacan magestuosament duas esclavas ja avesadas de temps a sa poch envejable sort. A la esquerra del Shá, dos soldats bregan constantment ab una dona que en va s'esforsa pera arribar fins a la blanca presonera. Es la mare, que folla de ira, procura acudir en socors de sa filla desdixada. Aquesta figura expressa magestuosament lo sentiment, la indignació terrible y l'impotent esfors.

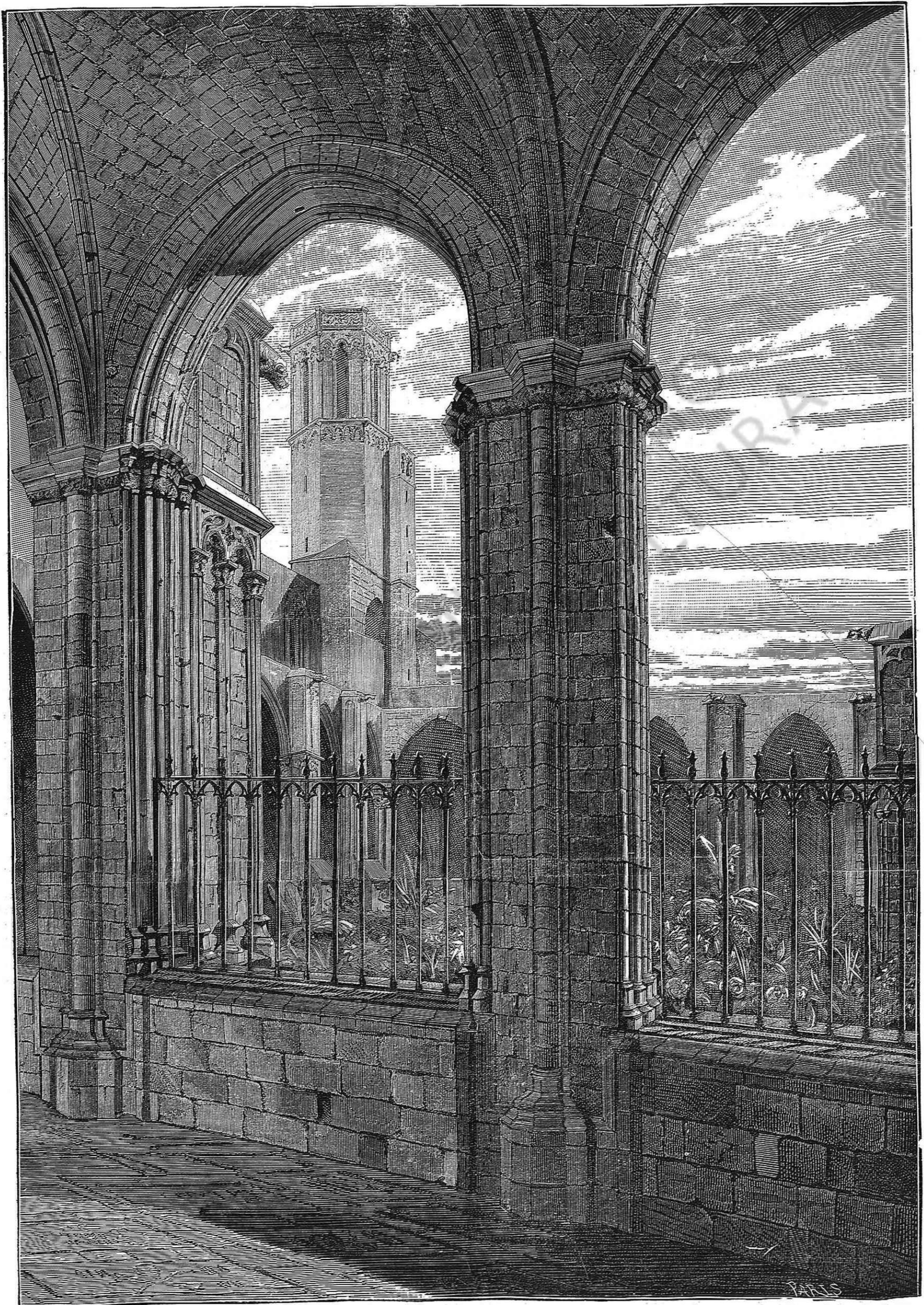
A segon terme altres guerrers duhen dos esclavas circassianas, de pell blanca y formas voluptuosas, quals colors contrastan notablement ab los rostres y brassos morenos dels soldats orientals. Enfront del Shá, un ídol persa corona la paret, de la que 'n penjan variats tapisos de llampants colors y panoplias d'armas, executat tot ab una pulcritud de detalls que no perjudica per res als primers termes ni distreu la atenció del dramátich conjunt. La animació y mohiment, están vivament retratadas, la estada del soberá, es rica y luxosa, las joyas y robas orientals están pintadas ab veritat y distinció, las diferents agrupacions de figuras no son forsadas, la acció es viva y natural, y en tot lo quadro 's destacan grandiosament la bellesa, la desdenyosa soperbia, la desesperada actitud de la pobre mare y la sumissió y ardiment d'aquells guerrers tan temuts com sanguinaris.

Lo títol de *Botí de guerra* no podia escaure millor al quadro, ja que l'episodi capital del mateix es l'acte en que es entregat al despota senyor, no sols lo botí envejat de las riquesas materials, sinó també l'altre botí de carn humana que 'l Shá reb ab solemnia indiferencia y ab impassible desdeny.

Aquesta última obra podrem admirarla

L' ANGEL DEL PANTEÓ D' AYALA. — ESTATUA ESCULPIDA PER D. VENANCI VALLMITJANA
DIBUIX DE P. ROS

ALA DEL CAPITOL EN LOS CLAUSTRES DE LA CATEDRAL DE BARCELONA
DIBUJ DE A. RIGALT

PARIS

BARCELONA — CASAS RECOMANABLES — BARCELONA

M. COSTA SOMBRERERÍA Especialitat en sombreros de Copa Carrer de S. Pau, núm. 1	Martin Gorgot y Companyia Agents de Aduanas, Port-Bou Representant en Barcelona RAMON BATLLE y CANTÓ Bilbao, 199, 3.ª, 2.ª pta.	FORTUNY Abundant assortit en articles de Arquitectura, Pintura y Dibuix F. TEIXIDOR Carrer del Regomir, núm. 3	SALVADOR MASRIERA Argentería y Joyería Especialitat en tota mena de joyas pera certámens, esglesias y oratorias. Gran novetat y economia Argentería, n.º 22 y 35
Francisco Coma y Freixa FILATS y RETORTS de COTÓ CRÚ Ronda de S. Pere, 128	GRAN SASTRERÍA FRANCISCO GERMÁ Carrer de Carders Entrada Tarrós, 2-1.º	NOU DIPÓSIT D' ESTAMPAS del País JOSEPH CLARA Bou de la plassa Nova, 18	BASAR del CRÉDIT Se ven al estil dels grans basars de París Especialitat en articles de punt GEGANTS, 2 = Entrada libre
Gran assortit de banos y juguets pera noy JOAQUIM QUINTANA Y Fill Plassa del Àngel, 4 y 5	FITÓ y COMPANYIA Agencia de Transports S' admeten encàrrecs pera Vich, Ribas y Ripoll Carrer de Assaonadors, 6	PANYOS y NOVETATS Corbera Solá y Cuffi Plateria, 52	EBANISTERÍA Restauració de mobles JOSEPH ALDASORO Carrer d' en Bot, número 2 entrant per la Porta Ferrisa

JAUME MOLINAS editor; carrer del Consell de Cent, número 297, BARCELONA

RESÚMEN-LEGISLATIVO

GRAN OBRA JURÍDICA

IMPORTANTÍSSIMA PERA TOTES AQUELLAS PERSONAS QUE S DEDICAN A NEGOCIS FORENSES
Y ESPECIALMENT

ÚTIL ALS TRIBUNALS DE JUSTICIA Y A LA CURIA

PER LO

DR. D. JOAN DE MARFÁ DE QUINTANA

Atvocat dels tribunals del regne, individu del Colegi d' eixa ciutat y autor de varias obras facultativas

Recomenada per DEU DECANATS de Colegis de Atvocats; SIS PROFESSORS de Dret; y MOLTS DIARIS y PERIÓDICHS. Se han publicat 30 quaderns, y la obra n tindrà de 34 á 36.

Se publica per entregas de 8 planas en 4.ª prolongat, repartintse per quaderns de sis entregas (48 planas), al preu de UNA PESSETA cada quadern en tota Espanya.

PASTA PECTORAL DEL DR. ANDREU

REMEY SEGUR CONTRA TOTA CLASSE DE TOS PER FORTA É INCÓMODA QUE SIA

CLASSIFICACIÓ DE LAS VIRTUTS D' AQUESTA PASTA EN LAS DIFERENTES VARIETATS QUE REPRESENTA AQUELLA ENFERMETAT

LA TOS
seca y convulsiva, interrompuda molts vegades per sofocació, com succeeix als asmáticos y personas excesivament nerviosas. ja per efecte de una gran debilitat, ja per efecte de la coqueluche ó de un catarro, se alivia de moment ab las pastillas que contenen dita pasta pectoral, sentintse lo malalt á las primeras dosis molt mes tranquil y animat

LA TOS
ronca y fatigosas que es sintoma casi sempre de tisis y catarros pulmonars, així com la que es continua y rebette, disminueix moltíssim, rebaixant per complert los accessos violents que portan á un estat de completa depauperació del malalt.

LA TOS
catarral ó de costipat, així com la que s' anomena vulgarment de sanch, ja sia de forma aguda ó crónica, se cura sempre ab aquest preciós medicament. Son numerosissims los exemples de curacions obtingudas en personas que de molts anys patian semblant tos tan incòmoda y seguida, que al mes petit refredat se reproduhia d' una manera insufrible.

Es d' advertir que molts TISIS pulmonars provenen d' una simple TOS, ocasionada per un COSTIPAT mal cuidat. Aquest es donchs lo medicament mes segur pera curar en uns casos y combatre en altres una enfermetat de quals terribles resultats se veuen diariament exemples

ASMA { ALIVI Y CURACIÓ DEL **ASMA** Ó SOFOCACIÓ PER DIVERSAS CAUSAS } **ASMA**

AB LOS CIGARRILLOS BALSÁMICHS Y LOS PAPERS AZOATS
Remey prompte y segur que penetra directament en forma de fum, dintre del aparato respiratori

Fumant un sol cigarrillo, fins en los atachs mes forts d' asma se sent al instant un gran alivi. La expectoració se reproduceix mes facilment, la tos se alivia, lo pit palpita ab mes regularitat, respirant després lo malalt ab mes llibertat.

Aquestos cigarrillos portan una boquilla tan còmoda, que no embruta 'ls dits y 'l fum s' aspira ab extraordinaria suavitat, que s' converteix en lo mes apacible somni. mes delicadas.

LOS ATACHS D' ASMA per la nit se calman al instant ab los papers azoats, cremantne un dins la habitació, de modo que 'l malalt qu' s' trova privat de descansar, sent ben prompte un agradable benestar, que s' converteix en lo mes apacible somni. **LOS ATACHS D' ASMA**
Se venen aquestos medicaments en las farmacias de son autor, Rambla de las Flors, número 4 y Baixada de la Presó, número 6.
Hi ha depòsits en las principals poblacions d' Espanya y de l' Extranjer

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

Desitjosa aquesta Empresa de complaure á molts subscriptors que 'ns han demanat tapas, tant per colleccions com per l' exposició de números solts, de LA ILUSTRACIÓ, hem encomenat á un acreditat taller d' enquadrernacions la confecció d' aquellas, las quals podem oferir en Barcelona, als preus següents:

TAPAS ab dibuixos daurats y negres, cantonera y claus de metall, ilom de xagri y tela inglesa, propias pera casinos, cafés, etc., etc.	Rs. 36
ENQUADERNACIÓ de lo publicat fins á últim del any passat ab tapas de gran luxu	» 36
TAPAS solas, tela inglesa pera l' enquadrernació de volums	» 22
COLECCIONS enquadrernadas de lo publicat fins á últim del any passat	» 130
COLECCIONS sense enquadrernar.	» 100

Resto d' Espanya los mateixos preus, mes quatre rals per gastos de franqueig — Las demandas se dirigen á la Administració, carrer de la Unió, 28, entresol.

Se admeten anuncis pera l' última página á preus convencionals